

AET2

Asian and Middle Eastern Studies Tripos, Part II

Tuesday 31 May 2016 9.00 – 12.00

Paper MES33

Advanced Hebrew Language

*Candidates offering **one** section only must answer **all** questions in that section.*

*Candidates studying **both** Pre-Modern Hebrew and Modern Hebrew must offer **one** language question from questions 1-3 and **one** specified text question from questions 4-5 in **Section A** and **one** language question from questions 6-7 and **one** specified text question from questions 8-9 in Section B. All questions carry **equal** marks.*

*Write your number **not** your name on the cover sheet of **each** answer booklet and on the **second copy** of the question paper provided. **Tie** the second copy of the question paper **in** your answer booklet.*

STATIONERY REQUIREMENTS

20 page answer booklet

Rough Work Pad

SPECIAL REQUIREMENTS TO BE SUPPLIED FOR THIS EXAMINATION

Second copy of the question paper

You may not start to read the questions printed on the subsequent pages of this question paper until instructed to do so.

SECTION A (Pre-Modern Hebrew)

1 Translate the following **unseen** passage into pointed **classical Hebrew** [20 marks]

After subduing Egypt, Antiochus returned in the one hundred and forty-third year. He went up against Israel and came to Jerusalem with a strong force. He arrogantly entered the sanctuary and took the golden altar, the lampstand for the light, and all its utensils. He took also the table for the bread of the Presence, the cups for drink offerings, the bowls, the golden censers, the curtain, the crowns, and the gold decoration on the front of the temple; he stripped it all off. He took the silver and the gold, and the costly vessels; he took also the hidden treasures which he found. Taking them all, he departed to his own land.

He committed deeds of murder,
and spoke with great arrogance.
Israel mourned deeply in every community,
rulers and elders groaned,
maidens and young men became faint,
the beauty of the women faded.
Every bridegroom took up the lament;
she who sat in the bridal chamber was mourning.
Even the land shook for its inhabitants,
and all the house of Jacob was clothed with shame.

1 Maccabees 1:20–28

2 Translate the following **unseen** passage into **English**, add vocalization on a separate copy of this paper (which should be handed in with your script), and comment on points of linguistic interest [7 marks for translation, 7 marks for pointing and 6 marks for comment]

¹⁵ הוּי הַמַּעֲמִיקִים מִיְהוּה לְסֹתֵר עֲצָה וְהִיָּה בַּמַּחֲשָׁךְ מַעֲשִׂיהֶם וַיֹּאמְרוּ מִי רֹאֵנוּ וּמִי יִדְעֵנוּ:
¹⁶ הַפְּכַכְּם אִם כַּחֲמֵר הַיֵּצֵר יִחַשֵׁב כִּי יֹאמֵר מַעֲשֵׂה לַעֲשֹׂהוּ לֹא עֲשֵׂנִי וַיֵּצֵר אֹמֵר לִיְצֵרוֹ לֹא
הַבֵּין: ¹⁷ הַלּוֹא עוֹד מַעֲט מִזֶּעֶר וּשְׁב לְבַנּוֹן לְכַרְמֵל וְהַכְּרַמֶּל לִיעֵר יִחַשֵׁב: ¹⁸ וּשְׁמַעוּ בַיּוֹם
הַהוּא הַחֲרָשִׁים דְּבַרֵי סֵפֶר וּמֵאֵפֶל וּמַחֲשָׁךְ עֵינֵי עוֹרִים תִּרְאִינָה: ¹⁹ וַיִּסְפוּ עֲנוּיִם בִּיהוּה
שִׂמְחָה וְאַבְיוֹנֵי אָדָם בַּקְּדוּשׁ יִשְׂרָאֵל יִגִּילוּ:

Isaiah 29:15–19

3 For **both** excerpts below, **translate** Ibn Ezra's commentary, and **comment** as indicated. You are **not** required to translate the biblical text [10 marks per passage: 5 marks for translation and 5 marks for comment]

A.

<p>שגלשו - שנשקפו ונראו או יתדלגו מן העניין ויש אומרים שנקרחו תרגום קרח הוא גליש והוא רחוק בעניין כעדר הקצובות - יחסר מקום רחלים כמו ומאכלו בריאה שענינו שה בריאה</p>	<p>¹...שֶׁעָרַךְ בְּעֵדֶר הָעוֹיִם שְׁגָלְשׁוּ מֵהָר גְּלָעַד: ²שֶׁנִּדְּרָה בְּעֵדֶר הַקְּצוּבוֹת שְׁעָלוּ מִן־הָרַחֲצָה שְׁכָלֶם מִתְאַיְמוֹת וְשִׁבְלָה אֵין בָּהֶם: Song of Songs 4:1b–2</p>
--	---

Q: Discuss Ibn Ezra's approach to ascertaining the meaning of rare words in the Bible.

B.

<p>הוי - רע לביתו אחריו הוי בלשצר וככה יעצת בשת לביתך זאת דעת רבי משה הכהן ואיננו רק על מדינת בבל כאשר אמר בבל רבתא די אנא בניתה: קצות - כמו וקצותה את כפה רק הוא מהבנין הקל מבעלי הה"א כמו מקצה רגלים פירוש אחר ונכון הוא להיותו דבק אל בושת מכל קצות העמים:</p>	<p>⁹הוּי בַצֵּעַ בַּצֵּעַ רַע לְבֵיתוֹ לְשׁוֹם בְּמָרוֹם קָנֹו לְהַנְצִיל מִכַּף־רַע: ¹⁰יַעֲצֵת בְּשֵׁת לְבֵיתָךְ קְצוֹת־עַמִּים רַבִּים וְחוֹטָא נִפְשָׁךְ: ¹¹כִּי־אָבֹן מִקִּיר תִּזְעַק וְכָפִיס מִעַץ יַעֲנֶנָּה: Habakkuk 2:9–11</p>
--	---

Q: With particular reference to Ibn Ezra's interpretation of רַע לְבֵיתוֹ, discuss his normal attitude towards the accentuation of the biblical text.

And:

Explain Ibn Ezra's two interpretations of the word קצות.

(TURN OVER)

4 Translate the following **seen** passage into **English** and comment as indicated [10 marks for translation and 10 marks for comment]

4 הַבִּיאֲנִי אֶל-בֵּית הַיָּיִן וְדַגְלֹי עָלַי אֲהַבֶּהּ: 5 סִמְכוּנִי בְּאֲשֵׁישׁוֹת רַפְדּוּנִי בַתְּפוּחִים כִּי-חֹלֶת אֲהַבֶּה אָנֹכִי:
6 שְׂמְאֵלֹי תַחַת לְרֵאשֵׁי וַיִּמְיָנוּ תַחֲבֻקְנֵי: 7 הַשְּׂבָעֵתִי אֶתְכֶם בְּנֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבָּאוֹת אֲוּ בְּאֵילֹת הַשָּׂדֶה
אִסְתַּעֲרוּ | וְאִסְתַּעֲוֲרוּ אֶת-הָאֲהַבָּה עַד שֶׁתַּחֲפֹץ: 8 קוֹל דּוֹדֵי הַנְּהִיזָה בָּא מְדַלֵּג עַל-הַהָרִים מִקַּפֵּץ
עַל-הַגְּבְעוֹת: 9 דּוֹמָה דּוֹדֵי לְצַבִּי אֲוּ לְעַפְרַי הָאֵילִים הַנְּהִיזָה עֹמֵד אַחַר כְּתֻלָּנוּ מְשֻׁגָּח מִן-הַחֲלִיזוֹת מְצִיץ
מִן-הַחֲרָכִים: 10 עֲנֵה דּוֹדֵי וְאָמַר לִי קוֹמֵי לָךְ רַעֲיֵתִי יָפְתִי וְלִכְיִלְךָ:

Song of Songs 2:4–10

Q: Comment on וְדַגְלֹי (verse 4) and on בְּצַבָּאוֹת אֲוּ בְּאֵילֹת הַשָּׂדֶה (verse 7) [5 marks]

And:

Briefly comment on the dating of Song of Songs, on linguistic grounds – with particular reference to this passage [5 marks]

5 Translate the following **seen** passage into **English** and comment as indicated [10 marks for translation and 10 marks for comment]

6 כִּי-הִנְנִי מְקִים אֶת-הַכְּשָׁדִים הַגּוֹי הַמֵּר וְהַנְּמַהֵר הַהוֹלֵךְ לְמַרְחָבֵי-אַרְץ לְרֵשֶׁת מִשְׁכָּנוֹת לֹא-לוֹ: 7 אֵיִם
וְנֹרָא הוּא מִמֶּנּוּ מִשְׁפָּטוֹ וְשִׂאתוֹ יֵצֵא: 8 וְקִלּוֹ מִנְּמָרִים סוֹסָיו וְחִדּוֹ מִזֹּאֲבֵי עֵרֶב וּפָשׁוּ פְּרָשָׁיו וּפְרָשָׁיו
מִרְחֹק יָבֵאוּ יִטְפוּ כְּנֹשֶׁר חֶשׁ לְאַכּוֹל: 9 כִּלְהַ לְחֶמֶס יָבֹא מִגַּמַּת פְּנִיָּהֶם קְדִימָה וַיֵּאָסֶף כְּחוֹל שָׁבִי: 10 וְהוּא
בְּמַלְכִים יִתְקַלֵּס וְרִזְנִים מִשְׁחַק לוֹ הוּא לְכָל-מְבַצֵּר יִשְׁחַק וַיֵּצֵבֵר עֵפֶר וַיִּלְכְּדֵהּ: 11 אֲזַ חֲלָף רִיחַ וַיַּעֲבֵר
וְאִשִּׁם זֹ כָחוּ לְאֵלֶיהוּ: 12 הֲלוֹא אַתָּה מִקֶּדֶם יְהוָה אֱלֹהֵי קְדָשִׁי לֹא נָמוֹת יְהוָה לְמִשְׁפָּט שְׂמִתּוֹ וְצוֹר
לְהוֹכִיחַ וְסִדְתּוֹ:

Habakkuk 1:6–12

Q: Comment on: (a) the historical and literary context of this passage; (b) the verb forms in vv. 9–11; (c) וּפָשׁוּ פְּרָשָׁיו וּפְרָשָׁיו מִרְחֹק יָבֵאוּ (verse 8); (d) לֹא נָמוֹת (verse 12)

SECTION B (Modern Hebrew)

6 Translate the following **Modern Hebrew** passage into **English**, and answer the questions given below the text [20 marks]

האישיות האלטרואיסטית

בשנות השבעים נבחנה התופעה של הושטת עזרה ליהודים בידי לא-יהודים במלחמת העולם השנייה. במחקר אותרו 406 אנשים שסייעו ליהודים. ראינו גם 126 אנשים שלא הושיטו עזרה. שתי הקבוצות היו זהות מבחינת משתני רקעם. הקבוצה השנייה שימשה כקבוצת ביקורת. החוקרים ביקשו למצוא אילו מאפיינים יבחינו בין שתי הקבוצות.

המחקר העלה שורה של ממצאים מעניינים: ראשית, החוקרים הופתעו מן ההבדלים **שלא** נמצאו בין הקבוצות. לא נמצאו כלל הבדלים לגבי מידת הדתיות בין השתיים. בדומה, בקבוצת המצילים, כמו בקבוצת הביקורת, היו הן אנשים בעלי הערכה עצמית גבוהה והן אנשים בעלי הערכה עצמית נמוכה. כמו כן, לא נמצאו הבדלים גם לגבי תנאי החיים. לבסוף, אף כי מרבית המצילים הביעו התנגדות לנאצים, הרי ששיעור המתנגדים בקרב קבוצת הביקורת לא היה שונה בהרבה.

מעניינים במיוחד היו המשתנים **שכן** הבחינו בין שתי הקבוצות, וביניהם: אמפתיה, אחריות חברתית ותכונה שהחוקרים קראו לה 'אקסטנסיביות'. פירושו: המידה שאדם תופס בני קבוצת אחרות כדומים לו. ממד זה מנסה לבחון באיזו מידה האכפתיות שאנשים חשים כלפי זולתם כוללת גם אנשים שאינם משתייכים לקבוצתם, ובאיזו מידה הם סבורים שאנשים זרים ושונים מהם זכאים לאותה מידה של "צדק" ולאותה התייחסות כמו אנשים הקרובים להם. הוא מבטא את הרעיון "ואהבת לרעך כמוך".

Adapted from *Kemo Kelim Sheluvim* (Jerusalem: Academon, 2005), p. 170.

א יחד עם 406 האנשים הלא-יהודים שסייעו ליהודים במלחמת העולם השנייה, החוקרים ראינו 126 אנשים אחרים. לצורך מה ראינה הקבוצה השנייה?

ב לפי הקטע, אילו מתוצאות המחקר לא היו צפויות? לפי דעתכם, מדוע הפליא הדבר את החוקרים?

ג הכותב מצטט מהמקרא את הפסוק "ואהבת לרעך כמוך". הסבירו את הרלוונטיות של הפסוק לעניין הנדון בטקסט לעיל.

7 Write a **200-250 word** composition in **Modern Hebrew** on **one** of the three topics given below [20 marks]

א הגיבו לעמדה הבאה לידי ביטוי בכותרת "למה לחיות (דווקא/למרות הכול) בישראל?" האם אתם מסכימים עם אותה עמדה? הסבירו. התייחסו גם לאופציה של המשך הקיום היהודי בתפוצות.

ב לפי ניסיונכם, עד כמה קבלת ההחלטות שלנו מבוססת על ההיגיון? על סמך אילו גורמים אחרים אנו פועלים? מה היתרונות והחסרונות של כל גישה?

ג עד איזו מידה מערכ(ו)ת החינוך בה(ן) למדתם סיפקה (סיפקו) את צרכיכם ורצונותיכם החינוכיים? באילו תחומים דרוש שיפור? פרטו.

(TURN OVER)

8 Translate the following **seen** Modern Hebrew passage into English, and answer the questions given below the text [20 marks]

נפטון של הבלשנות

"שפת הסנסקריט, חרף עתיקותה הרבה, מתברכת במבנה נפלא: מושלמת יותר מהיוונית, עשירה יותר מהלטינית ומעודנת לאין שיעור משתיהן; אך הזיקה בין שלוש השפות כה חזקה, הן בבסיסי הפעלים והן בצורות הדקדוקיות, שלא ייתכן שנוצרה בדרך המקרה; זיקה חזקה עד כדי כך, שכל בלשן שיבחן את שלוש השפות הללו יבין כי הן נבטו ממקור משותף אחד, אשר ככל הנראה עבר זה כבר מן העולם" (סר ויליאם ג'ונס, 1786).

התגלית הזו התניעה מאה גדושה בפריצות דרך. צעד אחר צעד החלו הבלשנים להרכיב תמונה מפורטת של יחסי הקרבה השוררים בין שפות, וגילו כי רוב השפות האירופיות (להוציא מיעוט קטן, ובו באסקית, הונגרית, פינית ואסטונית) קרובות זו לזו, ואפילו לשפות מסוימות מהודו ומפרס, שכן כולן נולדו משפה קמאית משותפת. לראשונה, התקדמו הבלשנים אל מעבר להשוואות אינטואיטיביות בין מילים שנשמעו דומות, והעמידו הקבלות שיטתיות בין מילים בעלות מוצא משותף בשפות השונות. ההקבלות הסדורות הללו חשפו לא רק את הקרבה המשפחתית המדויקת בין שפות, אלא גם עובדה חשובה לאין ערוך: תמורות בשפה אינן תמיד שרירותיות וגחמתיות; הן מצייתות לעיתים קרובות לעקרונות כלליים, ועל כן יכולות לשמש אובייקט מכובד למחקר מדעי. העובדה שהתמורות שנחשפו היו כה סדורות אפשרה לבלשנים אפילו להתחיל לשחזר את מולידתן הפרה היסטורית של השפות ההודו-אירופיות (שאותה כינו השפה הפרוטו הודו אירופית) ולקבל מושג על האופן שבו נשמעה, אף-על-פי ששפה זו דוברת לפני יותר מ-6,000 שנה.

Guy Deutscher, *Gilgule Lashon* (Am Oved, 2007), p. 108.

א לפי הקטע, במה נעוצה חשיבותה של התגלית שהודיע עליה סר ויליאם ג'ונס בשנת 1786?

ב לאיזו דוגמה משמשות השפות הבאות בקטע: באסקית, הונגרית ואסטונית?

9 Translate the following **seen** Modern Hebrew passage into English, and answer the questions given below the text [20 marks]

הרהורי כפירה

חיים כהן: למדתי את ספר איוב... כאבתי שאיוב לא קיבל מענה מאלוהים על שאלותיו. השאלה שדרשה תשובה לא הייתה למה וכיצד ברא אלוהים את העולם, אלא למה ברא את השטן, וכיצד זה שלח אותו לעשות שמות בבני אדם? ... אז החלה לקנן בי השאלה אם קיימת בכלל תשובה על שאלותיו של איוב או אולי איננה בנמצא. שהרי אם אין לאלוהים תשובה, מסתמא שלא קיימת באמת תשובה. כך גדלו התהיות בקרבי, וככל שגדלו כן כאבו לי. מצאתי את עצמי קורא גם את הספרים האחרים שבתנ"ך באספקלריה ביקורתית. עשר המכות, למשל מכת בכורות, עניין הענישה על מעשה העגל, כשנאמר לבני לוי: "הרגו איש את אחיו ואיש את רעהו". אם אלו ההתגלויות של אלוהים בעולם—חשבתי בלבי—כי אז לא נשאר דבר בלתי אם ייאוש גמור. שאלתו של אברהם אבינו, "השופט כל הארץ לא יעשה משפט?" קיבלה אצלי משמעות מיידית וכואבת מאוד. הייתה זו התפתחות איטית, שהביאה אותי רק בסופו של דבר לידי גיבוש ספקותיי. ואז באה השואה... איבדתי את אחי שהיה יקר לי מכול, והקהילה היהודית שגדלתי בתוכה נכחדה, על חכמיה ורבניה ומוריה ותינוקותיה. עד היום לא השתחררתי מן התדהמה הזאת. קל לומר שאין מוחו של אדם מסוגל לתפוס את דרכי האלוהים. אני מודע לכך, אך אינני מוכן להתנחם בכך. כשם שהתייאשתי מלהבין, כך התייאשתי מלהאמין.

Adapted from *Kemo Kelim Sheluvim* (Jerusalem: Academon, 2005), p. 73.

א לפי הקטע, בתהליך שבו איבד כהן את אמנותו כיצד השפיעו עליו (א) התנ"ך ו(ב) השואה?

ב לדברי כהן, מהו הקשר בין הבנת דרכי האל לאמונה? מה דעתכם?

END OF PAPER